

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ

- ✘ Θεωρητικό υπόβαθρο της Συμβουλευτικής. Οι κυριότερες θεωρίες Η συμβουλευτική έχει επηρεαστεί από διάφορες θεωρίες που έχουν εμφανιστεί με σκοπό να βοηθήσουν τον άνθρωπο στην αντιμετώπιση των προβλημάτων και των δυσκολιών που αντιμετωπίζει. Συνοπτικά οι κυριότερες θεωρίες συμβουλευτικής είναι οι εξής: I. Κλασική Ψυχανάλυση (Classical psychoanalysis) του Sigmund Freud O S. Freud διέκρινε τρεις τομείς που εντάσσονται τα ψυχολογικά στοιχεία:
 - Το ασυνείδητο, που περιλαμβάνει στοιχεία που είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να έλθουν στη συνείδηση.
- ✘ • Το προσυνειδητό, που περιλαμβάνει στοιχεία που βρίσκονται κοντά στη συνείδηση και θα μπορούσαν να βγουν στην επιφάνεια.
- ✘ • Το συνειδητό, που περιλαμβάνει ο,τιδήποτε μπορεί να βρεθεί στη συνείδηση οποιαδήποτε στιγμή.

Η δομή της προσωπικότητας κατά το Φρόϋντ.

- ✘ Το αυτό, πηγή των ενστίκτων και ορμών που αγνοεί την πραγματικότητα.
- ✘ • Το εγώ, το λογικό και συνειδητό μέρος του εαυτού, που έχει αντίληψη, που είναι προσαρμοστικό αυτοεξερευνάται, εκτιμά την κοινωνική πραγματικότητα, λογοκρίνει το αυτό και παίζει το ρόλο του συντονιστή - ισορροπιστή ανάμεσα στις πιέσεις του αυτού και τις ηθικές επιταγές του υπερεγώ.
- ✘ • Το υπερεγώ, που αντιπροσωπεύει τις ηθικές υποταγές των παρορμήσεων, τους ηθικούς φραγμούς, την ατομική ηθική συνείδηση στην οποία οδηγεί και το συναίσθημα της ενοχής για πράξεις που θεωρούνται κακές.

Αναλυτική (Analytical) θεωρία του Carl Jung

- ✘ Η αναλυτική θεωρία χωρίζει το ασυνείδητο σε προσωπικό και συλλογικό, θεωρώντας το τελευταίο ως αποθήκη των καθολικών αρχετύπων και των αρχέγονων ειδώλων. Η συμβουλευτική διαδικασία περιλαμβάνει την ανάλυση της μεταβίβασης, της ενεργής φαντασίας και την ανάλυση των ονείρων. Ο Jung ενδιαφερόταν να δουλεύει περισσότερο με ανθρώπους που διήνυαν το δεύτερο μισό της ζωής τους.

Σύμφωνα με τη θεωρία του Γιούνγκ.

- ✘ Η αγάπη του Κωνσταντίνου για τα αεροπλάνα είναι παροιμιώδης. Είναι όμως παράξενο διότι ο Κωνσταντίνος μεγαλώνει σε αγροτική περιοχή , σχεδόν στη ζωή του δεν έχει αντικρύσει αεροπλάνο, δεν έχει πετάξει ποτέ με αεροπλάνο.

Ανθρωποκεντρική (Person-centered) θεωρία του Carl Rogers.

- ✦ Το επίκεντρο της συμβουλευτικής διαδικασίας είναι το άτομο ως πρόσωπο και ο σκοπός της είναι η ενίσχυση των δυνάμεων του προσώπου και η αναδόμηση της προσωπικότητάς του. Η προσέγγισή του διευκολύνει τον συμβουλευόμενο να γίνει κύριος του εαυτού του και να μάθει τη στρατηγική με την οποία μπορεί να το καταφέρει. Βασικές έννοιες της προσωποκεντρικής Συμβουλευτικής είναι η μη κατευθυντικότητα από τον σύμβουλο και η συνειδητοποίηση ότι το άτομο έχει αποθέματα προσωπικής δύναμης. Η συμβουλευτική διαδικασία δίνει έμφαση στην ενσυναίσθηση, τον σεβασμό και την άνευ όρων αποδοχή.

Η περίπτωση του Γιώργου.

- ✘ Ο Γιώργος σώθηκε από ένα φρικτό αυτοκινητιστικό δυστύχημα στο οποίο δυστυχώς σκοτώθηκε ο πατέρας του. Από τότε όμως έχει αναπτύξει μία ακούσια αντανακλαστική κίνηση. Οι συμμαθητές του κάποιες φορές τον κοροϊδεύουν για αυτό. Ο Γιώργος όμως είναι ιδιαίτερος δυνατός χαρακτήρας. Κάποια στιγμή οι συμμαθητές του....

Μορφολογική θεωρία (Gestalt) του Fritz Perls.

- ✘ Η θεωρία Gestalt έχει ως βάση δυο ιδέες. Η πρώτη είναι ότι η ψυχολογία πρέπει να εστιάζει στο βίωμα του παρόντος. Σε αντίθεση με άλλες προσεγγίσεις, οι οποίες εξετάζουν στοιχεία που δεν γνωρίζουμε, ή ακόμη και στοιχεία που είναι αδύνατον να γνωρίσουμε, η δική μας οπτική είναι το εδώ και τώρα. Η δεύτερη ιδέα είναι ότι είμαστε αναπόσπαστα συνδεδεμένοι σε ένα δίκτυο σχέσεων με όλα τα πράγματα. Μπορούμε να γνωρίσουμε πραγματικά τον εαυτό μας μόνο έτσι όπως υπάρχουμε σε σχέση με άλλα πράγματα.

Συνδιαλεκτική ή Συναλλακτική ανάλυση (Transactional analysis) του Eric Berne.

- ✦ Κατά την συναλλακτική ανάλυση κάθε επικοινωνιακό συμβάν ονομάζεται συναλλαγή, δηλαδή ανταλλαγή κάθε λεκτικού και μη λεκτικού μηνύματος μεταξύ τουλάχιστον δύο ατόμων. Το χαρακτηριστικό είναι η αμοιβαία αλληλεπίδραση στη συμπεριφορά των ατόμων. Η ανάλυση των συναλλαγών μπορεί να οδηγήσει στη συνειδητοποίηση της ψυχολογικής κατάστασης που βρίσκεται κάθε φορά το άτομο. Με τον όρο «ψυχολογικές καταστάσεις» εννοεί τους τομείς της βασικής δομής της προσωπικότητας οι οποίοι είναι συγκεκριμένα σύνολα από παρατηρήσιμα στοιχεία συνδεδεμένα με συγκεκριμένες εσωτερικές δομές συναισθημάτων σκέψεων και απόψεων.

Η συναλλακτική θεωρία.

- ✘ Η Γεωργία ήταν αρνητική απέναντι στους καθηγητές της, απέναντι σε ό,τι και αν έκανε η τάξη της. Ο κ.Γεωργίου παρατήρησε ότι η Γεωργία σε κάθε διάλειμμά έφευγε από την τάξη της η οποία δεν είχε φυσικό φωτισμό και πήγαινε τρέχοντας στην αυλή, εκεί καθότανε στον Ήλιο. Όταν εισηγήθηκε στο σύλλογο διδασκόντων και η Γεωργία άλλαξε τάξη, στη νέα της ευήλια τάξη η Γεωργία έγινε άλλος άνθρωπος.

Θεωρία της πραγματικότητας (Reality) του William Glaser.

- ✘ Οι πελάτες επιλέγουν να διατηρήσουν την άσχημη κατάσταση στην οποία βρίσκονται επιλέγοντας ακατάλληλους τρόπους ελέγχου του κόσμου για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους. Η συμβουλευτική διαδικασία περιλαμβάνει την αναγνώριση των επιθυμιών και των αναγκών των πελατών, την εκμάθηση της θεωρίας της επιλογής, τον σχεδιασμό και, όπου απαιτείται, την εκπαίδευση στις συμπεριφορές που χρειάζονται για να είναι επιτυχημένοι.

Υπαρξιακή (Existential) θεωρία των Rollo May και Irvin Yalom.

- ✘ Απορρέει από την υπαρξιακή (ή υπαρξιστική για άλλους) φιλοσοφία και εστιάζει στο να βοηθήσει τους πελάτες να αντιμετωπίσουν τα άγχη που είναι συνδεδεμένα με τα εξής βασικά θέματα της ανθρώπινης ύπαρξης: θάνατος, ελευθερία, απομόνωση και απουσία νοήματος. Η συμβουλευτική διαδικασία δίνει έμφαση στις τρέχουσες καταστάσεις των ανθρώπων, με διαφορετικές παρεμβάσεις που χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τους κρυμμένους φόβους των πελατών.

Η φιλοσοφία ως μελετη θανάτου.

- ✘ Η φιλοσοφία θέτει τα άτομα ενώπιον των φόβων τους: συζητεί για τη συνέχεια στο χρόνο και το χώρο, συζητεί για το αιώνιο στοιχείο μέσα μας, για το αιώνιο μέρος του εαυτού μας το οποίο ως ανώλεθρο συνεχίζει το συμπαντικό ταξίδι του.

Η θεωρία του Επικούρου για το Θάνατο.

- ✘ Ο Επίκουρος πίστευε ότι ο άνθρωπος είναι ένα μόρφωμα συμπαντικής δυνάμεως το οποίο χάνεται στο σύμπαν, όταν εκπνεύσει η μορφή: άρα όταν υπάρχει ο θάνατος δεν υπάρχει η ανθρωπίνη μορφή όταν υπάρχει η ανθρωπίνη μορφή δεν υπάρχει ο θάνατος.

Λογοθεραπεία (Logotherapy) του Victor Frankl.

- ✘ Οι πελάτες αναπτύσσουν νευρώσεις γιατί αντιμετωπίζουν ένα υπαρξιακό κενό και δεν μπορούν να βρουν νόημα στη ζωή τους. Οι λογοθεραπευτές χρησιμοποιούν μεθόδους όπως τη διδασκαλία της σπουδαιότητας που έχει η ανάληψη ευθυνών για την εξεύρεση νοήματος στη ζωή. Η μαιευτική μέθοδος του Σωκράτη, η προσφορά νοήματος και η ανάλυση των ονείρων είναι βασικά στοιχεία της διαδικασίας αυτής.

Το θαυμα της θεραπείας των τυφλών.

- ✘ ελθοντι δε εις την οικιαν προσηλθον αυτω οι τυφλοι και λεγει αυτοις ο ιησους πιστευετε οτι δυναμαι τουτο ποιησαι λεγουσιν αυτω ναι κυριε
- ✘ ²⁹ τοτε ηψατο των οφθαλμων αυτων λεγων κατα την πιστιν υμων γενηθητω υμιν
- ✘ ³⁰ και ανεωχθησαν αυτων οι οφθαλμοι και ενεβριμησατο αυτοις ο ιησους λεγων ορατε μηδεις γινωσκετω
- ✘ ³¹ οι δε εξελθοντες διεφημισαν αυτον εν ολη τη γη εκεινη.

Επαγγελματικός προσανατολισμός.

- ✘ Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι ανάγκες και οι προσδοκίες των εφήβων στον τομέα της επαγγελματικής ανάπτυξης και πώς θα μπορούσε ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός στο σχολείο να διαχειριστεί τις νέες συνθήκες και να στηρίξει τους μαθητές στη διεκδίκηση προοπτικών για το μέλλον τους; Αναπτύξτε τεκμηριωμένα τις απόψεις σας σε ένα κείμενο 250-300 λέξεων.

Μελέτη περίπτωσης.

- ✘ Έφηβος 17 χρονών, ελληνικής καταγωγής από εύπορη οικογένεια. Φοιτά στο ΕΠΑΛ και έχει παραβατική συμπεριφορά. Έχει βρεθεί στο τμήμα και έχει αναστολή. Στο σχολικό πλαίσιο δεν παρακολουθεί μαθήματα, έχει ρόλο αρχηγού, είναι κοινωνικά αποδεκτός από τους συμμαθητές του και πολλοί τον ακολουθούν και τον μιμούνται σε αρνητικές συμπεριφορές, σε σημείο να μην μπορεί να γίνει μάθημα μέσα στην τάξη. Οποτε καταλήγει στο γραφείο του Διευθυντή, εκείνος έχει μαζί του χαρτί από δικηγόρο και διεκδικεί έντονα να μην υποστεί τις συνέπειες, και έτσι οι καθηγητές κάνουν πίσω, και επίσης δεν υπάρχει συνεργασία με τους γονείς. Συμμαθητές του ισχυρίζονται ότι ο πατέρας του τον χτυπάει. Ενδεικτικά ερωτήματα προς συζήτηση στην ομάδα
1) Τι δραστηριότητες μπορούν να γίνουν εντός σχολικού χώρου ώστε ο μαθητής και οι συμμαθητές του να καλλιεργήσουν την ταυτότητά τους και να κατανοήσουν κοινά αλλά και διαφορές που μπορεί να έχουν;
- ✘ 2) Ποιοι είναι οι φορείς στους οποίους είναι καλό να απευθυνθούν οι εκπαιδευτικοί για να πάρουν πληροφορίες ή να ζητήσουν ενίσχυση στη διαχείριση της κατάστασης;

Σχεδιασμός δράσεως στο ΕΠΑΛ.

- ✘ Σχεδιάστε την πρακτική πληροφόρησης της Β' τάξης ενός ΕΠΑΛ με θέμα: «Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διέξοδοι των μαθητών του ΕΠΑΛ». Περιγράψτε και αιτιολογήστε τα εξής: α) τι είδους πληροφορίες θα συγκεντρώνατε β) από ποιες πηγές θα τις αναζητούσατε γ) με ποια κριτήρια θα τις αξιολογούσατε δ) ποιες εκπαιδευτικές διαδικασίες-τεχνικές θα ακολουθούσατε στην παροχή των πληροφοριών και στη διεύρυνσή τους από τους μαθητές.

Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν και διαμορφώνουν την επαγγελματική ανάπτυξη;

- ✘ (Μπορούμε να ζητήσουμε την απλή αναφορά ή/και τον σχολιασμό κάποιων από τους παράγοντες αυτούς)
Στοιχεία καλής απάντησης:
- ✘ 1. Ατομικοί παράγοντες • Βιολογικοί και κληρονομικοί (νοητική ανάπτυξη, έμφυτες ικανότητες, σωματική διάπλαση, ατομικά χαρακτηριστικά) • Επίκτητοι (αποτέλεσμα της επενέργειας του περιβάλλοντος ή της αλληλεπίδρασης περιβάλλοντος και κληρονομικών καταβολών: π.χ. οικογένεια, εκπαίδευση, κοινωνικό περιβάλλον, θεσμοί, υλικό περιβάλλον, ενδιαφέροντα, αυτοαντίληψη κλπ.).

Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την επαγγελματική πορεία.

- ✦ 2. Εξωατομικοί παράγοντες
 - Οικογένεια (συνειδητή και μη συνειδητή επίδραση μέσω των προσδοκιών, των ευκαιριών για σπουδές, των κατευθύνσεων, των αξιών, των προτύπων, του οικονομικού και μορφωτικού της επιπέδου κλπ.)
 - Σχολείο (αναλυτικά προγράμματα, δραστηριότητες, αξίες, πρότυπα, εικόνες για τα επαγγέλματα κλπ. Μεγαλύτερη η επίδρασή του στα συγκεντρωτικά συστήματα)
 - Κοινωνία (οικονομικό και πολιτικό σύστημα, πολιτιστικό επίπεδο, θρησκεία κλπ.)
 - Το ρεύμα της εποχής
 - Τυχαίες καταστάσεις (λιγότερο αποφασιστικός παράγοντας στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές και περισσότερο στις φάσεις υλοποίησής τους).

Πως οι εκπαιδευτικοί επηρεάζουν τους μαθητες σε θεματα επαγγελματικου προσανατολισμου.

- ✘ Οι εκπαιδευτικοί ως επαγγελματικά μοντέλα
 - Η αποτελεσματική διδασκαλία
- ✘ ● Οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών από τους μαθητές
- ✘ ● Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις των εκπαιδευτικών (για τα φύλα, τα επαγγέλματα κλπ)
- ✘ ● Η συμβολή των εκπαιδευτικών στην αυτογνωσία των μαθητών (τεστ, δραστηριότητες, προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων κλπ.)
- ✘ ● Ανάδειξη και αξιοποίηση των ικανοτήτων και των ταλέντων των μαθητών
- ✘ Πληροφορίες για επαγγέλματα.

Η θεωρία του roberts.

- ✘ Τα 3 συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ο Roberts είναι τα εξής: (α) οι περισσότεροι νέοι καταλήγουν σε επαγγέλματα που αρχικά δεν επέλεξαν (β) Το ποσοστό των δυσαρεστημένων από το μη αρχικά επιλεγμένο επάγγελμα είναι συγκριτικά μικρό (γ) Οι επαγγελματικές φιλοδοξίες των νέων είναι σύμφωνες με την εκπαιδευτική τους επίδοση (ο Roberts υποστηρίζει ότι τελικά οι νέοι συμβιβάζονται με το επάγγελμα επιλογής τους).

Η συνέχεια του Roberts.

- ✘ Οι περισσότεροι νέοι δεν εξασκούν το επάγγελμα της αρεσκείας τους.

Η έννοια της εξισορρόπησης.

- ✘ Η έννοια της εξισορρόπησης είναι σημαντική στη συμβουλευτική ψυχολογία: ο σύμβουλος – κατ' αρχάς- θα πρέπει να ηρεμεί τον /την συμβουλευόμενο/η : ως ηρεμία εννοείται η αρμονία σκέψεων και πράξεων του/της συμβουλευομένου/ης.

Η τεχνική της χορήγησης ερωτηματολογίου υποστηρίζεται από θεωρίες που:

- ✘ α. έχουν ψυχαναλυτικό προσανατολισμό και επιδιώκουν την εξασφάλιση των απαραίτητων πληροφοριών από το άτομο.
- ✘ β. δίνουν έμφαση στη συλλογή βιογραφικών πληροφοριών.
- ✘ γ. θεωρούν σημαντική τη διάγνωση του συγκεκριμένου προβλήματος που αντιμετωπίζει το άτομο για την πορεία της συμβουλευτικής διαδικασίας.

Τι είναι η ενεργητική ακρόαση;

- ✘ Είναι δεξιότητα επικοινωνίας που στηρίζεται στην ενσυναίσθηση με σκοπό την κατανόηση της δυσκολίας που βιώνει το άτομο.

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

- ✘ Οι τεχνικές στη συμπεριφοριστική προσέγγιση:
 - A. Ενίσχυση
 - ✘ B. Αποστροφική θεραπεία
 - ✘ Δ. Συστηματική απευαισθητοποίηση.

Σύμφωνα με το συμπεριφορισμο πώς θα χειρίζομαι αυτή την περίπτωση.

- ✘ Η Μαρία είναι πολύ καλή στα Μαθηματικά, όταν όμως άλλαξε σχολείο ξαφνικά οι βαθμοί της σε αυτό το μάθημα χειροτέρευσαν απελπιστικά. Οι γονείς της όμως ήξεραν τι έφταιγε και το αντιμετώπισαν αποτελεσματικά.

Η Λύση.

- ✦ Στο προηγούμενο σχολείο η Μαρία είχε συνδέσει την καλή της πορεία στα Μαθηματικά με τις επισκέψεις της στην αίθουσα υπολογιστών του σχολείου όπου συμμετείχε σε προσομοιώσεις μαθηματικών διαγωνισμών. Όταν και στο καινούργιο σχολείο αυτό κατέστη δυνατόν η Μαρία και πάλι απέδωσε τα δέοντα στα Μαθηματικά.

Για αυτό το λόγο.

- ✘ Η κύρια θεωρία η οποία αναπτύσσει την δύναμη της διεκδίκησης είναι η συμπεριφοριστική θεωρία.